

Druhá část Almanachu *Ze současnosti* v. oddíle *Poezie* představuje lékaře-básníky D. Danielovou (báseň *Velikonoční: „Po dlouhém strachu / z noci zimy / beránek čistý / v okně spí mi / a jarní louka voní z něho / beránek světlý / beránek srdce mého.“*), N. Holuba (má už své heslo ve Slovníku české literatury po r. 1945), V. Šrámka, (editora básnické edice *Srdeční výdaj*) a jako hosta S. Zajička z pražské lékařské fakulty, nyní lékaře v Lázních Libverda.

V *Próze* z lékařů-prozaiků jsou uvedeni A. Kollár (s knihou *Jak jsem poznával a sbíral naivní umění*), biofyzik V. Mornstein (vystihla by ho možná lépe ukázka z jeho knihy *Utopený Archimédés*, kriticky postihující tzv. záhadologii, alternativní medicínu a pavědu vůbec), M. Novotný (memoáry *Lékař vzpomíná*), J. Šimůnek (jako vedoucí katedry výživy musel mít ukázkou z prózy o pokusu zabít otráveným pokrmem ženu krále) a V. Linhartová (ukázkou z povídky o jejím setkání s knězem, které tak výrazně zaútočilo na její city) a s ukázkami z jejich veršů – „nový den / přeusmutně teskně / zpívá si ve mně / život na vlásku“.

V oddíle *Výtvarné umění* se prezentují lékaři-výtvarníci: P. Bravený (hlavním tématem jeho abstraktních pastelů je imaginativní odraz krajiny v duchovním zážitku), J. Dolina (barevné ukázky pěti skvělých soch), M. Votava (linoryty, např. *Petrov v zimě*), J. Holčík (ve svých olejomalbách „se snaží, aby barvy byly na obraze tam, kde by jim bylo dobře“) a P. Ševčík (čtyři fotografie z cest velehorami).

V nejmenším oddíle *Hudba* vystupují (škoda že ne auditivně) lékařka-pěvkyně J. Chalupová (medicínu a zpěv vnímá jako samostatný život dvou stromů s jedním kořenem) a lékařka-cellistka M. Richtrová.

Almanach uzavírá oddíl *Fotodokumentace* s osmnácti barevnými fotografiemi.

Knihy poskytnete čtenářům neobyčejně zajímavé texty, které všechny se zaujetím a vysoce kultivovaně napsala doc. PhDr. Věra Linhartová, CSc. Zaslouží si vysoké ocenění. Obsahovou náplň nesníží ani určité víceméně formální nedostatky, jako chybějící stránkování, v obsahu na s. 7, přehození některých jmen v něm – ve srovnání s textem, chybějící konec věty na s. 85. aj. Na druhé straně třeba ještě pochválit vybavenost medailonů přiléhavými

motty, fotografiemi autorů, odkazy na jejich další literaturu, faksimile části kantáty Leoše Janáčka na slova A. Trýba na přední obálce knihy atd.

J. SEDLÁK

Brno, 2009, 92 s.

Mému muži, Arne Novákovi*

Nevelká knížka *Mému muži, Arne Novákovi* vyšla k 70. výročí úmrtí Arne Nováka (1880-1939), profesora dějin české literatury na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a posledního rektora MU před uzavřením českých vysokých škol nacisty. Zároveň připomněla, že naše univerzita má za sebou už devadesát let své existence. Z úvodu současného rektora MU je patrné, že rektor Petr Fiala má k Novákovu odkazu osobní vztah a napsání úvodního slova nebylo pro něj jenom rutinní položkou, kterou odškrtl ve svém diáři.

Čtenáři vzpomínek profesora Dušana Jeřábka Brněnská romance vědí, že mezi rodinami spisovatele Čestmíra Jeřábka a manželky Novákovými byly úzké přátelské vztahy, a proto nepřekvapuje, že vdova po Arne Novákovi Jiřina Nováková (1887-1977) už před lety předala Novákovu následovníku, literárnímu historikovi Dušanu Jeřábkovi, truhlici s doklady o svém životě. Vyslovila při tom přání, aby truhlice byla otevřena až po její smrti. V zamčené truhle byly i dopisy, jež kdysi psala svému snoubenci a manželovi, když byli od sebe na nějaký den či týden odloučeni. Psala většinou z letních pobytů v Proseči u Skutče a z návštěv u rodičů v Praze. Dcera Dušana Jeřábka dr. Olga Jeřábková, publicistka a redaktorka Českého rozhlasu, poříдила nyní z listů paní Jiřiny výbor *Mému muži, Arne Novákovi*. Vybrala 38 dopisů z let 1908-1928 (z některých vypustila méně podstatné odstavce). Poslední zařazený dopis svědčí o hlubokém žalu, jež oba manželé prožívali po nečekaném úmrtí svého jediného dítěte, nadaného gymnazisty Radovana, který v roce 1927 zemřel v třinácti letech. Odpovědi Arne Nováka ani Jiřiny dopisy z doby známosti s mladým

germanistou a bohemistou Novákem (svatba byla v červenci 1908) v knize nejsou. V pěkné úvodní stati Příběh završeného osudu si O. Jeřábková všimá jak manželství Jiřiny a Arne Novákových, tak i historie oné truhlice s výstižky a korespondencí. Výbor je doplněn obrazovou přílohou, čerpanou převážně ze soukromého archivu O. Jeřábkové.

O textologickou práci a přizpůsobení textu současnému pravopisu (snad jen psaní zdá-li mělo být opraveno na zdali, s. 25) se vzorně postarali Hana Kábová a Karol Bílek. Z jejich edičních poznámky se dovidáme, že v Literárním archivu Památníku národního písemnictví je ve fondu Arne Nováka uloženo dalších 823 kusů vzájemné korespondence, 598 Novákových a 225 jeho choti. Knižka *Mému muži* je pojata jako vydání čtenářské, nikoli vědecké edice, v níž by se čtenář musel z odborného komentáře např. dovědět, o jakém „Šmeralově letáku“ je v jednom z dopisů řeč a co to byla tzv. Švihova aféra čili švihoiáda. Část věcných informací lze však najít v kalendáriu životopisných dat a v trojím rejstříku (osob, míst a názvů novin, časopisů a knižnic).

Jiřina Nováková si nepochybně zaslouží, aby byla připomenuta jako samostatná osobnost a nemluvílo se o ní jen jako o manželce slavného vědce. Byla to bystrá žena s živým zájmem o literaturu, výtvarné umění i hudbu. O jejím literárním talentu, jež patně zdědila po svém otci Jaroslavu Haaszovi, překladateli italských a francouzských básníků, svědčí ve výboru zejména popisy přírody a poznámky o tom, co četla a jaké divadelní představení a jakou výstavu navštívila. Ve slohu citových pasáží těchto dopisů se kříží dvojí vliv – secesí ovlivněná literární klíše z doby před první válkou a moderní tendence psát o vzájemné lásce otevřeně, neskrývat své city za náznaky a fráze. Pozornost si zaslouží zejména dopisy z let války (v níž padl teprve dvacetiletý bratr Jiřiny Novákové) a prvních týdnů po osvobození. V dopisech z roku 1918 se objevují zmínky o nadějích na brzký konec rakousko-uherské monarchie a padne už i jméno T. G. Masaryka. Pod vlivem novinových článků a nerozumných kázání některých kněží se katolíci z Proseče a okolí začali bát, že jim po vzniku nového státu policisté seberou modlitební knížky, misijní kříže a růžence a zavládnou jakási husitská diktatura. Nováková tyto

kněže kritizuje a volá po tom, aby někdo venkovaným objasnil, oč vlastně běží.

Závěrem poznámka na okraj: Po konzultaci s prof. Marií Krémovou editoři ponechávají ve skloňování křestního jména Arne všechny tři možnosti (*bez Arne, Amá i Arneho*). Je to odůvodněné a snad i správné, ovšem název brněnské ulice Arne Nováka by měl být sjednocen, aby psaní např. adres a záhlaví dopisů bylo jednotné.

J. RAMBOUSEK

* Mému muži, Arne Novákovi, Výběr z dopisů Jiřiny Novákové-Haaszové, ed. Olga Jeřábková, na edici spolupracovali Hana Kábová a Karol Bílek, Společnost pro odbornou literaturu Barrister & Principal a Masarykova univerzita, Brno 2008

D. Janák: Hodnoty a hodnocení v sociologii I. A. Bláhy*

Mladý sociolog (1979) PhDr. Dušan Janák, Ph.D., zvítězil v soutěži doktorandských prací studii *Hodnoty a hodnocení v sociologii Inocence Arnošta Bláhy. Studie z dějin klasické české sociologie*.

Ve své práci odpovídá na tři jím vytyčené otázky. První otázka: Co se sociologickými klasiky na prahu nového tisíciletí? Na ni odpovídá mj. širší diskusí o statusu klasických sociologických teorií a stanovením cílů výzkumu Bláhovy sociologie s vyústěním do otázky možnosti navázání na Bláhovu sociologii.

Druhá otázka: Jaká je role a význam prvo-republikového sociologa I. A. Bláhy pro konstituování oboru v českých zemích a v čem leží těžiště jeho koncepce? Na ni odpovídá nejprve vylíčením Bláho (1879-1960) života v kontextu doby a genezí Bláhovy sociologie (vlivy TGM, vliv francouzský, německý a vliv evolucionismu). Zajímavé je zde i Janákovo dvojí pojetí Bláho (zakladatelství – jak diskurzivního (nejvýznačnější sociologická témata, pojmy a koncepce), tak institucionálního (sociologický seminář na MU, Masarykova sociologická společnost, Sociologická revue,